

J. K. H. 177
A. 139, 19

II f
1143

De secessu et vita solitaria

X 23A6837

SECUNDVM DEI O. M. GRATIAM ET FAVOREM,
 SVMME REVERENDI ATQVE EXCELLENTISSIMI
 PRAESVLIS,
 PROCERVM PARITER, PATRVM,
 AC PATRONORVM
 OMNIS ORDINIS,
 OMNIQVE CVRA ET RELIGIONE COLENDORVM,
 INDVLGENTIAM, FACILITATEM, AVDIENDIQVE STDIVM,
 DISCIPVLI QVIDAM OPTIMAE INDOLIS AC SPEI,
 DILIGENTIAE SVAE, PERORANDO, SPECIMINA
 QVALIACVNQVE QVOTMENSIBVS, VEL QVAN-
 DOCVNQVE FIERI POSSIT,
 PVBLICE AC MEMORITER EDITVRI,
 HAC TABVLA
 SIBI REVERENTER AC SVBMISSA EXPETVNT,
 DEPRECATORE
 M. SAMVELE MOLLERO, G. F. R.

FREIBERGAE,

Typis CHRISTOPHORI MATTHAEI

T

Εἰ τῶ ἐδυναμῶνι Ζεῦ.

Ameti quidem ea lege atque conditione hominem esse natum existimant Sapientes fere omnes, ut vivat cum hominibus, quoniam hac ratione, vel sua ipsius, vel aliorum etiam infirmitati æque ac necessitati quam optime consulturus videatur: tamen, si rem accuratius tecum perpendas, non paucos dari videas, qui, si vel istud naturæ præceptum non improbent, longe ibi melius secum agi existiment, ubi a strepitu remoti, res sibi suas habere, solumque agere valeant. Alios enim ita sæpe nascendi fors formavit, ut quadam sibi infra cupiditate solitudinem appetant; alios, ut eam sequantur, ipsius, quem meditantur, laboris adducit ratio; alios ab his, quibuscumque degere solebant, vel ingratis ipsa fortuna segregat; alii, qui licentius, ac sine arbitris, sibi, genioque suo, indulgere velint, loca, quæ magis ab oculis remota sint, quaerunt cupidissime; alii religione quadam obstricti, quasi necessario ab frequentia abhorrent; ac aliis demum quandam vitam ætasque sua, velut rude, post certamina continua bene ac fideliter exacta, merito suo donandis, vacationem quandoque impertiuntur. Vitam ejusmodi silentium, itemque secretum, quietem, ac otium luculentus ille ac pernecessarius appellat Historicus, Tacitus: istam, quæ cum multis in continua exercitatione vivitur, Promtrum dicit Tertullianus Cap. V, de Pallio; hanc secessum, qua voce tam locus, ad quem declinat, quam ipsa declinatio, per quam otium quaeritur, significari solet. De qua igitur res dicere nunc fert animus; sed cum non omnes ex eadem causa & instituto ejusmodi secessum sectentur, nec unum omnes finem spectent, inde potissimum quaeri possit, quotuplex ille esse videatur? Alium itaque *Temporarium* statuisse, aliumque *Perpetuum* licitum fore existimo: quod, prout studium, negotia, vires, occasio, tempus, atque ipsa Cupido sese produnt, ita etiam consilia ibi manendi, atemperantur. Hinc iste primo haud temere *Religiosus* poni possit, quem optimus ac placidissimus Servator noster constituit, & commendat oraturis, Matth. VI, c. 6. eosdem ad ταμίον ablegans, ubi, nemine interstrepente ac interpellante, hoc cultu, qui Deo, non tam ambitioso apparatu, quam sanctitate ac innocentia meritis, ac manuum, persolvendus est, bene defungi conceditur. Et quid beatius, quæso, quidque melius eo secreto esse possit? ubi, præsentem ipso Dei Numine, quo magis sensus cogitationesque ab humanis & caducis rebus averi coarctantur, ipse liberius sese librat movetque spiritus: ubi, non sine voluptate cœlestissima sermones Deum inter ac homines cæduntur familiariter: ubi, qui audit, quique vocat, amicissime unjuntur, alter pollicetur & confert benignissime, alterque collata apprehendit, & sua facit: ubi cœlum & terra, tam egregie, sine homuncione, qui illudere audeat, conspirant, seseque mutuo amplectuntur. Non Numam hic allegabo, paganum fanaticum, qui lucum, quem medium ex opaca specu fons perenni rigabat aqua, tanquam ad congressum Dææ Aegeriæ se ingerens, petebat sapissime: non Scipionem, cui Africano, propter virtutem suam, nomen factum est, qui, ex quo togam virilem sumserat, nullo die prius ullam publicam privatamque rem egit, quin in Capitolium iret, ingressusque ædem consideret, & plerumque tempus solus in secreto ibi tereret, Vid. Liv. L. I. 21, XXVI. 19. Sed Christum ipsam, Dominum spectandum esse nostrum puto, qui passim, sed maxime in ista oliveti solitudine, intensissime, cumque fructu nostro summo, precatus est, aliosque item, qui Magistro hoc rite pieque Deum colere docti sunt quamplurimos. Salutaris, Deoque gratissimus ejusmodi secessus est; pestilentissimus contra ille, qui *Voluptuosus* dicitur, in quo illi, qui nunquam alias sincere officium fecerunt, aut, si quid, vel publici, vel privati operis recte curarunt, & non tam conscientiam, quam famæ consulturi, labores susceperunt, omnia sibi, ab eorum, quos verebantur, conspectu remoti, indulgent licentius, ac tantum non luxuria, delicate ac molliter vivendo, diffiunt. Faciunt ad hanc rem ruris hortorumque amenitates ac illecebræ; fecerunt quondam balnea, eo turpia magis, quo intentione libidine, in ea promiscue lavandi licentia animi & corpora incaluerunt, ab Severo tandem prohibita; itemque insula sic nata, ut facile omnium voluptatum proventu non modo, sed tacita etiam solitudine homines allicerent lascivos, & pascerent. *Caprea* erant, antea Neapolitanorum, post Pithecusæ permutatione, Augusti κτήμα, qui splendide, ut Strabo L. VI, refert, ibi ædificavit: quique cum in conspectu suo remissius agere, epulari, & joculari ephebos vellet, alios, non tam remissionis, quam voluptatis appetentiores, in vicinam Capreis insulam, quam ἀπραιγίπολις, vel nihil agentium urbem, a desidia secedenti.

denitium illuc e comitatu suo, dicebat, abire passus est. Sveron. in V. Aug. 98. Sed, in eadem Caprearum insula, quæ posthac, omni reipublicæ ac honesti cura abjecta, male ac libidinote paravit per septem illos, quos ibi; Plutarcho, de Exilio p. 534, referate; exegit annos, Tiberius, utinam non tam accurate omnia iste annotasset Autor, quod tanta crimina & dedecora, non cognovisset, sed ignorasse præstabit. Tertium inde fecerunt istum *Laboriosum* facimus, ubi, sub specie ac titulo solitudinis, ardua sepe negotia, quæque cum pluribus communicari nequeunt, & defecatum, intentumque sibi animum possunt, expediuntur facilius. Sunt, qui Principum observent, enuncientque, tam consilia, quam actiones; sæpe etiam propius adsistat proditor, quem longius abesse arbitrentur: interpellantur ipsi tum maxime, cum minus velint; aduatur, cum soli esse cupiant: hinc ut soli esse possint, nec intempestivis salutationibus pareant, in sacrario quodam quasi recondendi sunt. Idcirco si quando fecerit aliquid, aut sine interpellatione agere proposuisset Augustus, erat illi locus in edito singularis, quem *Syracusas* & *Τεχέσιον* vocabat: huc transibat, aut in alicujus libertorum suburbanum, æger autem in domo Mæcenatis cubabat. Sveron. c. 72. Nec principes modo, sed & eorum amici, si penitus res reputanda erint, loca arcana quarunt, ut bene ibi sua maturent consilia: idem & omnis generis studii agunt, ipsas imitati Mufas, quas montium inprimis juvant silentia. *Secretum enim*, inquit Quintilianus L. X. Instit. c. 3, *atque liberum arbitrii locum, & quam altissimum silentium scribentibus maxime convenire, nemo dubita verit.* Ita Demosthenes, aliquid ex ingenio editurus, se in locum lubentissime, ex quo nulla exaudiri vox, nihilque prospici posset, recondabat, ne aliud agere mentem cogere oculi: & quid alter ab isto, Buchnerus, egit aliud, qui, quoties ardua ac altioris indaginis res curanda erant, in rusculum suum, ex urbe, tanquam ex tumultu, evolavit, ac ibi aliquantisper cum delituisset segregatus, reversus, illo, quale pietas ipsi, Poetæ ac Oratori, impoferat, quodque affectus urgebat, officio egregie semper sanctus est, publice tandem, atque in ipsa celebritate, mira promens fiducia, qui tacitus, in solitudine condita, chartis mandaverat. Carminibus fecerunt suis optat Quidius, L. I. Tr. El. 1; falsè L. II, Sat. 6, perstringit Horatius, quæ multis deliciæ videbantur, Urbis ineptias, solusque sibi, extra eandem, ingenii vacans laboribus, placuit, L. II. Ep. 2; & quam Romæ non poterat, Aeneidem, Athenas profectus, ut Donatus refert, quiete ibi opere tanto digna usurus, absolvit, contubernalis istius amicissimus, Mæro. Secessum huic adjungimus *Otiosum*, ubi quidem non ardua ista negotia, quæ viros domi suæ occupant semper publicis privatisque curis distentos, continuantur, sed alia tamen, quorum sine vitis constare possit ratio, peraguntur. Rerum namque omnium, si vel jucundissima esse videantur, ac utilissima, aliquid tandem vel obrepit tædium; vel ipsa contentione vires, tamen si voluntas non deficiat, atteruntur: proinde si non tam quies, quam vicissitudo aliqua interdum interponatur, ac homini suo tunc ingenio arbitrioque uti aliquandiu liceat, id ipsum pro remissione ac voluptate quadam eidem esse possit. Eo enim prior non evanescit virtus tempore; sed moderata reficitur opera, & hac medicina si acquiescat corpus, ipse non minus animus spirare possit liberius, ac incitari. Quos vero cum ipso otio segnitias incensit, cum virtutis studio nuntium maxime miserint, tanquam vitiorum mancipia, libertatem, una cum dignitate, amittunt suam, vix magno deinde conatu recuperaturi, quod per ignaviam abjiciunt. Itaque honestum illud otium in eo veritatur, si quis spiritu solutiore, ingenio libero & vacuo, res animi magis causa, quam ex legitimo præscripto & imperio agat, sed ita, ut hoc non deferat unquam, nec istius puritatem, in qua omnis hominum præstantia continetur, prodat temere. Exemplo esse possit Plinius Secundus, quo nemo fere melius otium suum disponere valuit, atque accommodatius. *Tunc*, inquit ille, *subit recordatio, quot dies, (in turbe) quam frigidit rebus absumpsi quod evenit mihi, postquam in Laurentino meo, aut lego aliquid, aut scribo, aut etiam corpori vaco, cujus sulturis animus sustinetur. Nihil audio, quod audisse, nihil dico, quod dixisse peniteat. Nemo apud me quæquam suis sermionibus carpit, neminem ipse reprehendo, nisi unum me, cum parum commode scribo. Nulla spe, nullo timore sollicitor, nullis rumoribus inquietor, mecum tantum, & cum libellis loquor. O rectam sinceramque vitam! O dulce otium honestumque ac pene omni negotio pulcherrimum! O mare! O litus! verum secretumque præcipuum*

quam multa invenitis, quam multa dictatis! L. I, Ep. 9. Atque idem quemadmodum illud tam per ætatem in Tuscis, quam per hiemem in Laurentino exegerit otium suum, accuratissime in L. V ep. 36, & 40, exposuit, ubi quidem ipse illud Attilii sui dictum eruditissime & facetissime prolatum secutus est: *satius est, otiosum esse, quam nihil agere*: vel P. Scipionis: *nunquam se minus otiosum esse, quam cum otiosus; nec minus solium, quam cum solus esset*. Cic. Offic. L. III. Maxime vero tempore feriarum, vel æstus fallendi gratia, iste secessus quaeritur est. Ita Gellius cum Antonio Juliano, Rhetore, eo tempore Neapolin sese contulit, juvenesque loquendi facultatem perorando declamandoque sibi effecturos, ibidem auscultavit; N. A. L. IX, c. 15. Horatius, aut Homerum apud Prænestinos, canicularum vitaturus, legit, aut Platoni, ac veteris Comædiæ scriptoribus, Menandro, Eupoli, Archilocho, quos velut comites, vel stipatores secum habebat, operam dedit, L. II. Sar. 3. Posthæc Mæstus datur secessus, quem non tam quaerunt, qui anguntur, ubi graecentur, ac libidinentur, quam dolorem potius illum, qui animum coquit, evomant, vel medicinam adhibentes allevent, vel lacrymando desipient, vel tempore dato superent. Tam firmus enim, quin & hic eum aliquando affectus incedat, nemo est; nec sane, dum homines fumus, eo, quod ad humanitatem pertinet, superfedere prorsus liceat: sed cum nec iste testes ubique, per quos prodatur illud, quod subinde contigit minus decore, amet, nec, illi si adsint, dolor ita dissimuletur, quin aliquando appareat: in ista solitudine, quasi frenis laxatis, iste alias facilius, alias etiam difficilius, nec sine saepe omni periculo solvitur. *Ego autem, morte Tulliolæ suæ prostratus, inquit, Cicero, volo aliquod emere latibulum, per fugium doloris mei*. Hoc factus, ita scribit ad Atticum Lib. XII, Ep. 14 & 16. *in hac solitudine careo omnium colloquio: cumque mane in silvam me abstruxi densam & asperam, non exeo inde ante vesperum. Secundum te nihil est mihi amicus solitudine. In hac mihi omnis sermo cum literis; cum tamen interpellat fetus, cui repugno, quoad possum, sed adhuc pares non sumus. Nec tamen hæc ejus vita & luctus pariter, et si fortunam ille suam tectis ac tenebris premi volebat, ab omnibus probabatur: quare, ut eum reduceret, summa ope L. Lucretius contendit, in hunc sensum locutus: Quid enim? tu solus aperta non videbis, qui propter acumen occultissima perspicis? tu non intelliges, te querellis quotidianis nihil proficere? non intelliges duplicari solitudines, quas elevare tua te prudentia postulat? Quod non possumus aliquid proficere suadendo: gratia contendimus, & rogando, si quid nostræ causa vis, ut iis te molestis laxes, ad convivium nostrum redeas, & ad consuetudinem, vel nostram communem, vel tuam solius ac propriam. Cupio non obviare te, si non delectare nostro studio: cupio deterere, ne permanear in incepto, cum dua res iste contrarie me conturbent: ex quibus aut in altera mihi velim, si poter, obtemperes, aut in altera non offendas. Ep. Fam. L. V, 14. Ibi autem quam proclivius sit offendere, quam dolori temperare, suo ipse exemplo Augustus comprobat, quem Variana, in Germanis, pene exitiabili, tribus legionibus cum duce legatisque, & auxiliis omnibus caelis, accepta clade, adeo consternatum fuisse serunt, ut per continuos menses barba capilloque submisso, caput interdum foribus illideret, vociferans: *Quintilli Vare, legiones redde*. Svet. c. 23. Addimus istis secessum *Necessarium*, quem fata imponunt adversa, vel publicæ, vel privatum incumbentia. Possit ille esse vel *voluntarius*, vel *imperatus*, & *pæna*, ac *animalversio*. Hic *relegationem* continet, ac *deportationem*. Istam Juris Consulti dicunt, cum in insulam, vel in alium locum, ad tempus, quod non ultra decennium durat, aliquis mittitur: hanc, quæ eadem conditione, sed amisso civitatis jure, in perpetuum sancitur. Freh. de Infam. L. III, c. 7. p. 13. Lauterb. Comp. Jur. Tit. de interd. relegat. Sic M. Lepidum Collegam Augustus, quem ex Africa in auxilium evocaverat, superbi-entem XX legionum fiducia, lummasque sibi partes terrore ac minis vindicantem, spoliavit exercitu, supplicemque, concessa vita, Circæos in perpetuum relegavit. Filiam idem ac Neptem, omnibus probris contaminatas, ac istam quidem in insulam Pandarariam, hanc in Trimerum, haud procul ab Apulis littoribus, ablegavit. Svet. c. 16 & 65. Tacit. L. IV Annal. c. 71. Aliis pæna locum ipsam Romam, novo exemplo, (quod tamen jam ipse Regum sapientissimus Salomo in Semejo maledico, 1 Reg. II. v. 36, 37, constituerat,) dixit Claudius, quos ita relegavit, ut ultra lapidem tertium vetaret egredi ab urbe. Svet. c. 23. Alii, quos non imperium aliquod, sed necessitas, æque dura, ut nolentes volen-*

volentesque abeant, concitat; qui malis, ubi possint, ne per ea periclitentur, ipsiusque salutaris vel capitis discrimen adeant, tantisper caute se quando subducunt, in angulo quodam, quasi in portulante, donec isti ejus tempestatis fluctus deserviant, aut aliqua spes securitatis & quietis melioris affulgeat. Sed quosdam ad hanc secedendi necessitatem culpa sua, & delicti conscientia, compellit, alios invidia, alios casus, alios infesta religio, ac virtutibus, quæ homines eum iisdem viventibus haud ferre possint, tempora, aliaque, adiungunt. Ipsam per tota secula in desertis, in speluncis, petris, silvisque veram latuisse Ecclesiam, ipsosque factis habuisse Christianos, si istis latibulorum praesidiis tecti, hymnum carmenque Deo suo canere, vel etiam ad ipsa sepulchra, qualicumque modo, sine omni pompa & apparatu, litare possent, in comperto est. Est item hoc tam magnis liberisque civitatibus, quam tyrannibus, commune vitium, ut ipsius gloriae invidia comes sit, & quos autoritate eminere videant, de his non detrahant modo, sed etiam eos, vel de gradu suo deici, vel inter omnes mortuos esse amandatos, cupiant. Id circo nec Chabrias quondam Atheniensis libenter ante oculos fuit civium suorum; hinc Conon plurimum Cyprum vixit, Iphicrates in Thracia, Timotheus Lesbi, Chares in Sigæo, quod tantum se ab invidia putabant futuros, quantum a conspectu suorum recessissent. Corn. Nep. Chabr. c. 3. Scilicet, si affidui in oculis hominum sint, eam rem minus verendos magnos sæpe homines, ipsa fatietate, facere, monet Livius L. XXXV, c. 20. Ipse Julius, absolutus, quem accusaverat, Cornelio Dolabella, consulari & triumphali viro, Rhodum secedere statuit, & ad declinandam invidiam, & ut per otium & requiem Apollonio Molonis clarissimo tunc dicendi magistro operam daret, Svet. c. IV. Hujus iras, qui victor Pompejo rempublicam occuparat, metuens M. Marcellus, Mitylenas concessit, in literis uti se abderet ibi: quem tamen honoribus suis senatus & amicorum restituit deprecatio, mire ob id Cicero ne lætante, L. IV Ep. 7, 8, 9. Inprimis sub Nerone ac Domitiano, Principibus, vel beluis potius sanguinariis, nomen ingens paresque virtutes secessu regi opus erat, qua tempestate latere & ignorari, inertemque & legnem esse, maximum præstantissimumque fuit praesidium. Ipse Galba cum in Africa & Germania ob res olim egregie gestas ornamenta triumphalia, & sacerdotium triplex accepisset, ac inter XV Viros, sodalesque item Titios ac Augustales cooptatus esset, quasi fortunæ diffidens, ex eo tempore prope ad medium Neronis principatum in secessu plurimum vixit, ac tamen revertetur, & signa haud ambigua summi imperii offensiva essent, tamen per legem, quam sibi ipse, ut hiemem istam evitaret, rogabat, paulatim in segnitiam desidiamque conversus est, ne quid materiarum præberet Neroni, & ut dicere solebat, *quod nemo rationem otii sui reddere cogetur*. Svet. Galb. c. 8. Isto autem quam sævior longe Domitianus fuerit, & quanto, eo imperante, cum periculo, boni Romæ viri, ipsæque matronæ, in ejus conspectu vixerint, Tacitus passim testatur. *Nero nempe subtraxit oculos, iussitque scelera, non spectavit: præcipua sub Domitiano miserorum pars erat, videre & aspici, cum suspiria subscriberentur, cum denotandis tot hominum palloribus sufficeret sævus ille vultus, & rubor, a quo se contra pudorem muniebat.* Vid. istius Vit. Agric. c. 45. Cæsares pariter, quibus propter virtutes suspectus invidis que erat, Virginius Rufus, Consularis, quique imperium iterum iterumque a militibus sibi delatum recipere noluerat, effugit feliciter, Vid. Plin. L. II. Ep. I. IX, 19: non potuit, si vellet Agricola, cui gloria sua, & pessimum inimicorum genus, laudando maxime, obstat. Qvi, cum in Britannis esset, vitam suam tectam sartamque habuit; sed Romam reversus, honores sibi delatos seu capefferet, seu etiam declinaret, tamen, quoniam privato major, suisque omnibus meritis charus erat ac venerabilis, atque ob illud Domitianum timendus videbatur, nulla quadam culpa sua, extinctus est. Vid. L. c. Isti vero omnes cum secessum quaerant amentque *Temporarium*; alii contra sunt, qui eam per inducias modo acquisitam quietem, si non improbent, tamen *Perpetuum* illum suis potius votis expetunt, eoque obtento, se veram istam, quæ metus ac turbarum expers sit, vitam nactus esse arbitrentur. De his, qui solitariis sese per omnem fere vitam dedere velint speculationibus, aliâs actum est: sed duplex, præter istos, hominum genus hunc vivendi morem sequi videatur potissimum; quorum alii *voti religione adstricti* legregem vitam in monasteriis, sub ratione divini cultus, affectant: alii vero subinde, spatium illud ævi superioris, quod laboribus pro patria exhauriendis destinatum erat, non sine approbatione emensi, sic *etatis vacatione usuri*, sibi solis, relinqui gestiunt. Istum secessum Ecclesia totos fere trecentos

centos annos, ut Hieronymus ipse in vita Hilarionis docet, ignoravit: quosdam vero ea tempestate, vel periculorum communium metu, vel quo eo accuratius ad tempus aliquod pietati dare operam, vel etiam ad curandum aliquanto melius minus sacrum paratiores accedere possent, in solitudine versatos esse, nec vituperandum, neque etiam magno adeo opere laudandum est. Verum, si quidam ex illis veteribus ibi haeserunt perpetuo, soli contemplationi dediti, inque numerum ministrorum Ecclesiae cooperari noluissent, illi, ex sententia Theologi summi H. Hoepfneri, in Saxon. Evangel. p. 353, plus Zeli, quam scientiae habuerunt, quia Deus etiam amandus est per proximum & in proximo. Postquam vero meritum inde aliquid, ac immensam quandam prerogativam sibi arrogare, qui sic vivunt, coepere homines, eo quidem magis eorum causa dubia & sublesta facta est. Quibus itaque missis Senes tandem consideramus, qui, omnibus per omnem fere vitam superiorem, quibus disfringebantur, laboribus exantlatis, dum viribus, quae ad eosdem afferendi erant, deficiuntur, sese oneri tanto, ipsa non tam svadente, quam cogente senectute, subducunt, uti prius, quam animam reddant, respirent, atque intercedente aliqua inter negotia & morrem mora, eo paratius tranquilliusque ultimum istum finiant actum, illudque fatale Plaudite! audiant. Recte enim sapientes praecipunt: homines in freto vivere, in portu autem mori debere: illud integra aetate & vigore curandum; sudandum, inque negotio, ex quo fructus aliquis possit esse publice magis, quam privatim, strenue versandum: sed his, quae persona cuique imponebat sua, peractis bene, non de alia magis re, quam placida mitigatione cogitandum esse. Namque & prima, Plinius nosler, L. IV. Ep. 23, *vita*, inquit, *tempora, & media, patria, extrema nobis impertire debemus, ut ipsa leges monent, quae majorem annis sexaginta otio reddunt.* Scilicet alia aetas ad actiones honestas nos preparat, alia agit, alia re bene gesta latatur. Hinc Varro apud Censorinum de Die Nat. cap. XIV, juvenes Romanis ab anno trigesimo, usque ad quadragesimum quintum, dictos statuit, quod tum juveni eorum opera republica in re militari maxime posset: inde, usque ad sexagesimum, seniores, & post deinde senes, quod tum cum primis senio labore corpus, & eat in finem suum. Isti proinde, fortiter agendo, vitam, ante, quam senectus ingruat, consummare, & securam reliquam sui temporis partem expectare videntur: hi, eo, quod priores praestolantur, fruuntur, ipsorumque secessus, non delidit, sed tranquillitatis nomen accipiunt. Haud aliter ipse sentiebat Seneca; sed reliqui videbantur obflare huic asserto Stoici, cumque horum scholam ille sequeretur, vel idem ipse, in libro de Orto Sapientis, hoc sibi obijci posse haud temere existimat: *Dices mihi, quid agis Seneca? deseris partes. Certe Stoici vestri dicunt: usque ad ultimum vitae finem in actu erimus, non desinemus communi bono operam dare, adjuvare singulos, opem ferre etiam inimicis, eniti manu. Nos sumus, qui nullis annis vacationem damus, & quod ait ille vir disertissimus: canitiem galea premimus. Nos sumus, apud quos usque eo nihil ante mortem otiosum est, ut, si res patitur, non sit ipsa mors otiosa.* Sed ad hoc respondet Autor ipse: *Hoc quod dico, in duas dividam partes. Primum, ut possit aliquis, vel a prima aetate contemplationi veritatis totum se tradere, rationem vivendi quaerere, atque exercere secreto. Deinde, ut possit hoc aliquis, emeritis jam stipendiis, prostrigata aetate, jure opinio facere, & ad alios actus animam referre: Virginum Vestalium more, quae annis inter aetate divisit, discunt sacra sacra, & cum didicerunt, docent.* Neque vero lex ea sic rogata erat, ut omnes eidem promiscue obsequerentur, sed, ut uenia sic data, qui eadem uti vellet, ac posset, sua contentus esse posset conscientia. Idcirco cum ad senem jam Nervam imperium Romanum deferretur, tantum abfuit, ut hanc ille conditionem aspernaretur, ut omnium potius securitatem quieti suae praerferret, nova libenter beneficia collaturus, ac servaturus ante se concessa, quod ipse in edicto suo, Plinio L. X. post Ep. 66. Docum. III, id referente, affirmat. Nondum e contrario sexagenarius erat Carolus V, Rom. Imp. sed omnem tamen humanorum laborum cumulum ante compleverat, quam ipse cunctis, quos gesserat, iisque summis, se abdicabat honoribus, ad D. Justum Hieronymianum caenobium, delectam jam pridem sedem sibi suam, concedens, quo ipsum vallis amoenitas, collium circum adjacentium prospectus, ac salutaris, praecipue per hiemem, caeli benignitas invitaverat. Vid. Fam. Strad. L. I. de Bello Belg. Otium suum ut magnus ille Imperator ibidem ordinaverit, nunc precibus vacando, nunc animo, & corpori, identidem langventi, ac hortulo colendo, nunc, magistro Janello Turriano, automatis, aliisque

inge^a

ingenioſe rebus inveniendis ac deſcribendis, omni reliqua mundi cura poſthabita, intentus fuerit, idem Hiſtoricus c. l. commemorat. Antiquam in ſecefſu vivendi quandam regulam Plin. L. III. ep. I. Spurinnæ Romanorum ditiffimi, inque ipſa ſeneſtute elegantiffimi, & rebus olim in Tranſpadanis, atque adverſus Bruſteros, geſtis clariffimi, exemplo declarat, quod quidem ita comparatum eſt, ut, cum ordine quodam, ac velut orbe omnia ille circumageret, jucunda & dulcisa cum ſeris utilibusque miſcerentur, ac tam corpori quam animo ſatiſfieret, ſeni adeo huic ipſi non poſſet non bene eſſe, ac ætate minores hanc vitam ſibi voto & cogitatione præſumerent, ingreſſuri avidiffime, quam primum ratio ætatis receptui canere eſſet permiſſura. Neque iſti etiam ſenes emeriti, tamenſi remotiores agerent, curam ſimul omnem reipublicæ atque amicorum neglectam habuerunt: conſulti enim ſimpliciter reſponderunt, non conſulti, tamen, quæ ſaluti fore putabant, tanquam e ſpecula, adverſa æque ac ſecunda, providentes, oſtenderunt, bonisque, eoſdem commendando, adſuerunt, eadem Autore hoc teſtante, qui Virginiuſque Rufum, maximum civem & perinde felicem, vel ex ſecefſibus ad omnes honores ſuos accuſſiſſe ingenue profiteatur, L. II, ep. I. Eandem quietem, in re tamen minus lautam Romanam, reſque iſtas pertaxus, gente, ingenioque ac vena clariffimus Poeta anxie quaerebat Statius, ſed uxor, ut una iret, præparanda erat, quæ etiam eo ipſi libentius ſe dabat, quo eundem amabat magis, quodque Neapolin abiturus erat, quæ omnis tam amenitatis, quam eruditionis, Romanis maxime ſenibus appetitum, recte dicebatur domicilium. Vid. operum ejus L. V, Silv. 5. Ita enim & Strabo Geogr. L. V, rem exponit: *Επιείκει δὲ, ἰακύνθῳ, τὴν ἐν Νεαπόλει διαγωγὴν τὴν Ἑλληνικὴν οὐ ἐκ τῆς Ῥώμης ἀναχωρῶντες δεῦρο, ἡσυχίασιν χάριν τῶν ἀπὸ παιδείας ἐργασμῶν, ἢ καὶ ἀλλὰς, διὰ γῆρας, ἢ ἀδύναμιαν ποθεινῶν ἐν ἀέσει ζῆν. Καὶ τῶν δ' ἄλλοι χαίροντες τῷ βίῳ τάτῳ, θεωρῶντες τὸ πλῆθος τῶν ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς ἐπιδημῶντων ἀνδρῶν, ἄσμετοι Φιλοχωρῶσι, καὶ ζῶσιν αὐτόθι.* Tibur ut ſibi, poſt emerita ſtipendia, contingeret Horatius optabat, L. II. Od. 6.

Tibur, Argeo poſitum coloſo,

Sit mea ſedes, utinam! ſeneſce;

Sit modus laſſo maris & viarum, Militæque.

Siliuſque Italicuſque, ita ſvadentibus amicis, noviffime ab urbe ſecefſit, ſeque in Campania tenuit, tam quietis ſuæ tenax, ut ne adventu quidem novi Principis Trajani, qui videbatur ſalutandus, commoveretur, anno tandem ætatis quinto & ſeptuageſimo exacto, ex inſanabilis clavi tædio, ad mortem eum ipſe decurreret, inedia vitam finiens. Plin. L. III, ep. 7. Fecerat hoc ipſum Democrituſque, apud Athen. Dipnoſ. c. 3; Iſocrates, de quo Plutarchuſque Atticuſque item, apud Nepotem, c. 22, quibus ſaſtidire extrema ſeneſtutis, ſi que inutile corpus eſſet miniſteris, non expectare ſegnè illud fatum, ſed animum intrepide laborantem educere, Stoicorum more, fuit in virtutibus. Sen. Ep. 58. Abſunt hæc a Chriſtianorum pietate, ac meliore conſtantia, quibus religionis ſuæ præceptum hoc inſitum eſt, ut in omni fortuna, omni que ætate, ac omni ejus conditione, Deo unice adhæreant, contraque omnem malorum imperum bene muniti, durent ſemper, ac non, niſi hoc Imperatore vocante, de ſtatione ſua decedant, iſtam æternæ ſalutis & quietis arcem feliciffimam inſitari. Ac nos veluti Senibus iſtis venerabilibus, quibus ſtantibus, beneque de omnibus merendo, coronam, quæ ipſis decreta eſt, circumſpicere atque præſolari placet, robur omne divinum, tantæque virtutis præmia prece noſtra nunquam non expectimus: ita & illis, qui otium ſibi deſtinant illud honeſtiſſimum, ac pie item ſe ex curis hiſce expediunt, omnem tam animi tranquillitatem, quam corporis vigorem, ac dignam ipſorum virtutibus & meritis fortunam, per quam bene acta vitæ ſolatia omnia percipiant penitus, exoptamus. Tandem vero & nos, exacta prope inter continuos labores hæc ætate, ad ſecefſum Voſ noſtrum, Patroni, ac ſtudioſum noſtrorum Fautores optimi, debita cura ſcholasticum convocamus, ut novellæ quoſdam poſthæc etiam, ubi vacui aliquid erit temporis, locuturos publice oratores audire dignemini. Aliquoties adhuc rogantibus nobis hanc egregiam dediffis operam: quare, ne eadem abuſuri videamur, moram equidem nonnullam interpoſuimus, ſed deſuſo nunc, ea cum

care;

EX II / 1143

carere non possumus, venimus ad vos, utque antiquam istam novis beneficiis cumuletis gratiam, obsecramus. Durat, quod lætamur, cœtus hic juvenum recta studia æmulantium; pia sunt, quæ inde nomen & famam petere velint, ingenia; Deoque auctore ac præside O. M. profectus amplificantur: itaque nec vester iisdem amor unquam deerit, nec ea, quam toties plenissimam experta sunt, hæsitabit in posterum, aut frigidæ indulgentia. Exemplis, una cum præceptis, opus est juvenibus: sed vestris regi, utique velint maxime nostri, quæ etiam si ipsis audiendo frequentius accommodetis, hi, qui bona mente præditi sunt, post Deum, quæ affectui fuerint, vobis lubentissime debebunt. Sistent se illi, in quo vos velitis auditorio, ac suam quisque, cuius & ipse argumentum elegit, memoriter orationem, die sibi constituta, Deo inprimis bono ac propitio nobis, recitabit.

I. Laudandam sibi sumserunt

- Joh. Samuel Læscherus, e Conradi vico, *Lingvæ Græcæ;*
- Renat. Gotthard. Hæntschelius, Crummenhennersd. *Latinæ;*
- Eman. Benj. Kempius, Wolckenstein. *Hebræicæ;*
- Johann. Christoph. Fischerus, Clausnic. *Gallicæ.*
- II. Frideric. Wilhelm. Süßmilch, Coswiga Anh. *Fata D. Petri, apud nos, ad tristitia deplorabit.*
- Gotth. Joseph. Læscherus, Dresd. *Mores cum literis conjungendos suadebit;*
- Christoph. Gotth. Møllerus, Freib. *Obsequium, honoris radicem ac fundamentum, prædicabit;*

- Christoph. Frider. Wisius, Freiberg. *Nihil difficilius esse, ac imperare, dicet.*
- III. Joh. Andr. Philippi, Hainensf. *Eruditorum sicut delicias;*
- Frider. Mærckerus, Hainensf. *Dictum Curtii L. VI. c. 3. expendet:*
Parva sepe scintilla contentam magnum excitavit incendium;
- Joh. Christoph. Hohntritt, Freib. *Beneficia ut prudenter erogentur, suadebit.*
- Joh. Henric. Knauthius, Hennerd. *Senectæ verba exponet: Turpe esse, aliud loqui, aliud sentire.*

- IV. Henr. Gottlob. Silbermannus, Risanus. *Delicia patris sapientem filium dicet;*
- Joh. Frider. Spilnerus, Altenburg. *Avore xelas crimen detestabitur;*
- Joh. Gottlieb Glæsius, Pfaffrod. *Rhetoricam commendabit,*
- Joh. David. Klugius, Alberthainens. *Logicam.*

- V. Augustus Benedicth. Pipping, Dresd. *Rem bene deliberatam non cunctando evertendam, statuet;*
- Joh. Benedicth. Nebius, Groshartmannsd. *aget de obsequio Tyrannis debito;*
- Jonas Dachsfelt, Freiberg. *de Jure naturæ;*
- Joh. Samuel Grübelius, Freiberg. *inquiret: an Simoni Mago Romæ statua fuerit posita?*

- VI. Fridericus Ernest. Richterus, Freiberg. *de adificationibus sumptuosus loquetur,*
- Joh. Christian. Leipoldus, Frauenstein. *Constantiam laudabit,*
- Gotth. Sigism. Richterus, Altenberg. *de amicitia in scholis inita;*
- Joh. Aug. Süßmilch, Coswiga Anhalt. *de Botanices studio aget.*

Plutarchus in Laconicis Apophthegm. p. 213. C. Edit. Wech. Interrogatus Ageflaus, quo quis maxime pacto inter homines invenire possit nomen? respondit; si optima dicat, & pulcherrima agat. P. P. Freibergæ in Hermund. Frid. Calend. Septemb. A. S. R. clo lccc xxxviii.

me

J. K. 1177
PK 133 19

II f
1143

De secessu et vita solitaria

X 2316837

SECUNDVM DEI O. M. GRATIAM ET FAVOREM,
SVMME REVERENDI ATQVE EXCELLENTISSIMI
PRAESVLIS,
PROCERVM PARITER, PATRVVM,
AC PATRONORVM

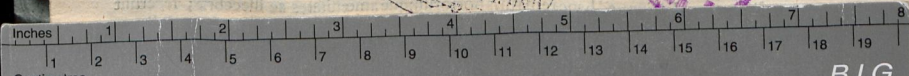
OMNIS ORDINIS,
OMNIQVE CVRA ET RELIGIONE COLENDORVM,
INDVLGENTIAM, FACILITATEM, AVDIENDIQVE STVDIVM,
DISCIPVLI QVIDAM OPTIMAE INDOLIS AC SPEI,
DILIGENTIAE SVAE, PERORANDO, SPECIMINA
QVALIACVNQVE QVOTMENSIBVS, VEL QVAN-
DOCVNQVE FIERI POSSIT,
PVBLICE AC MEMORITER EDITVRI,
HAC TABVLA
SIBI REVERENTER AC SVBMISSE EXPETVNT,
DEPRECATORE
M. SAMVELE MOLLERO, G. F. R.

FREIBERGAE,

Typis CHRISTOPHORI MATTHAEI

BIBLIOTHECA
PUNICIANA

LIBRARIAT-BIBLIOTHECA
HALLER
CAMBRIDGE

Farbkarte #13

B.I.G.

